

**ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕՇՈՒԹՅՈՒՆ S.S. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ
ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐքԻ ԵՎ ԱՄԵՆԱՅՅՆ ՀԱՅՈՅ
ԿԱԹՈՆԻԿՈՄԻ ԽՈՍՔԸ ՀԱՅՈՅ ԵՂԵԶՄՆԻ 86-ՐԴ
ՏԱՐԵԼԻՑԻ ԱՌԻԹ-ԱՎ**

(Տեր Զոր, 24 ապրիլի 2001 թ.)

«Որ զանձինս իրեւանց քեզ. Նայր, ըն-
ծայեցին և Որդույ քում Քրիստոսի եղին
խաչակիցը»:

Այսինքն եկանք՝ Մեր հոգու հայացքի առջև ունենալով Արևմբյան Հայաստանի օրինակ հողը. Սուրբ Մասյաց փեշերին այրվող այգեստաններ, խողխողված մանուկ ու ծեր, դեակի անսապար քջվող անզեն ու փանջահար ժողովուրդ: Անցանք ափերով Եփրափի. որի ջրերը կյանք բաշխելու փոխարեն Նայոց լուսաշխարհից դիակ ու արյուն էին բերում 86 փարիներ առաջ և սարսափ էին գուժում ու մահ: Արազընթաց մեքենաներով կվրեցինք անեզր փափաստաննը, որը դուք, բյուր նահապակներ հայոց, չափեցիք քայլ-քայլ և խաջը ուսած անցար Գրդղոթայի ճանապարհով:

Եկել ենք որպես շնորհընկալ Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ առաջին անգամ հա-
սուն մեր նախորդների այսօր խորին խոնարհումով ծնրադրելու և Մայր Հայրների ու Սուրբ Էջմիածնի օրինությունը բաշխելու շիկագույն այս հողին, որը, ժամանակին անջուր ու անմարդաբնակ, հավաքական ծեր գերեզմանը դարձավ ու սրբագրծվեց մարդիրոսյալ ծեր արյամբ՝ նվիրական դառնալով համայն հայոց համար:

Անապափի փոթակեզ քամին ավագով ծածկեց անթաղ մնացած ծեր աճյուն-
ները: Բայց մի՞թե Բարձրյալի աչքից կարելի է թաքցնել մարդկային չարիքը, մարդ-
կային ամորը: Մի՞թե ոճրապարս միքրով ու ծեռորվ գործվածը, որ սրափեց ու բնա-
վեր արեց սրբնյարար հնագույն մի ժողովորդի, կարող է մոռացության շղարշով
պապվել ու ջնջվել սերունդների հիշողությունից:

Եկել ենք համուն համայն հայ ժողովրդի, որը աշխարհի բոլոր ծագերում այսօր՝
ապրիլի 24-ին, համախումբ ու միասնական ոգեկշռում է նահապակների սուրբ հի-
շաբակը: Այսօր բազմահազար հայորդիներ, Հայաստանի Հանրապետության նա-
խագահի գլխավորությամբ, Ծիծեռնակարերի բարձունքում խոնարհվում են ծեր հի-
շաբակը հավերժացնող կոթողի առջև:

Եկել ենք ուղեկցությամբ աշխարհասփյուռ մեր զավակաց, ովքեր՝ շառավիղները նախմիրից փրկվածների, աշխարհի չորս կողմերում հայ կյանքը վերահասպարած, պատրմական մեր Հայրենիքի արևելյան մի հարվածում Հայասպանի ազադ պետականությունը վերականգնած՝ այսօր նախանձախնդիր են Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցում, որպեսզի ոչ մի ժողովուրդ չապրի երբեք սեփական ազգի պատրիարքության համար կողորածի ողբերգությունն ու վիրավորանքը և չկառուցի Տեր Զոր, Ծիծենակարերդ ու Եար Վաշեմ, որպեսզի ոչ մի հողում չինեն Մայդանեկ ու Բոխնենվալդ:

Սուրբ Էջմիածնի 1700-ամյա Միածնաւշ Լուս Խորանի օրինությունն ենք բերել նահարակաների նշխարներին, Սուրբ Լուսավորչի Կանքեղի լույսը մշտաղործք: Եկել ենք ուղիղի, սրբազն երդման: Եկել ենք ձեր՝ Քրիստոսի խաչակիցների հազարավոր անհայտ անունների հիշապակումով մեր ուխտը առ Ասպած հասրաթելու, համազային մեր միասնականությունը նորոգելու և մեր հավաքը գորացնելու արդարության հաղթանակի հանդեպ: Եկել ենք ասելու ձեզ, որ ամեն ապրիլի 24-ի, նաև այսօր, հայ ընդանիքներում զավակներ են ծնվում՝ հայորդներ ու հայուիներ, որ Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու ավագանում մկրտվում են ձեր անուններով:

Սիրելի ժողովուրդ հայոց ի սիյուռ աշխարհի.

Այս պահին մեր ովքի գործ կակ հողին խառնված, փշուր-փշուր ու մանրված ուկորներն են հայ նահարակաների, սակայն մեր առջն՝ նրանց հիշապակը հավերժացնող վեհագեն կոթող-եկեղեցին ՝ երկինք պարզած փրկագործ խաչով, որի թևերի հովանու ներքո խաղաղություն են գտել նշխարները մեր անմեղ զնեների:

Արդարեւ, սիրելիներ, բազմից խաչելով չէ, որ խաչակից ենք Քրիստոսին, այլ՝ որովհետք հարություն ենք առել, մահը կյանքով ենք ուղնակիուն և Մեր Տիրոց՝ Շիսուս Քրիստոսի օրինակով ամոթապարտ թողել մեզ խաչողներին: Մեր ժողովուրդի դարագիր զավակները սպեղծարար իրենց կյանքը վերընճյուղեցին աշխարհի դարբեր երկրներում և քրիստոնյա հայի ազնիվ ու օրինավոր նկարագրով հարզանք ու վսփահություն վաստակեցին ամենուր: Այդ նոյն քրիստոնյա հայը՝ հայ սպեղծող, արեւեստավոր, վաճառական, բժիշկ ու ճարդարապետ, Օսմանյան Թուրքիայում անցնող դարասկզբին մահվան դադապարտվեց, քանզի բնիկ ու փոհմիկ ժողովուրդն էր Արարափի երկրի, քանզի դարերով վկայել ու վկայում էր իր հավագարմությունը Քրիստոսին ու նրա Սիրուն, որով մերժել էր չարը ու հայթեկ մահեր:

Մեր նահարակաների սուրբ հիշապակի ոգեկոչման այս նվիրական օրը Մեր սիրեցյալ եղբայր Արամ Ա Կաթողիկոսի հետ, Տեր Զոր ուխտի եկած մեր զավակների, համայն մեր ժողովուրդի անունից երախտագիտության Մեր խոսքն ենք ուղղում արար ժողովուրդին և բոլոր ժողովուրդներին, որոնք արհավիրի դժնակ օրերին սարարեցին ասրանդական հայերին և մարդասիրության հազարավոր օրինակներով դադապարտեցին հայկական կողորածները, իսկ այսօր նոյն նախանձախնդրությամբ ճանաչում են Հայոց ցեղասպանության իրողությունը:

Մեր գնահատանքն ու շնորհակալությունն ենք հայքնում մասնավորաբար Սիրիայի պետրությանը, որը ապասպան է դպի բազմաթիվ փարազիր հայերի, օգնել բուժելու հոգու վերքերը և ընդունելով նրանց որակն իր լիարժեք քաղաքացիներ, ի հարգանս հայ նախագակների, աջակցել է նաև կառուցելու Տեր Չորի այս հուշահամալիրը: Նախագակաց լուսաբնակ այս մասնաւ Սուրբ Խորանի առջև Մեր աղոթքն ենք բարձրացնում հանուն Սիրիա մեծարգա նախազահ Բաշար Ասադի արևշագության և նրա երջանկահիշագրակ հոր ու նախորդի՝ Հաֆեզ Ասադի հոգու հանգալության:

Ֆեղասպանություն ապրած ժողովուի Հայուապետիս աղոթքին այսօր երկնքից ձայնակից են բյուր հոգիները հայ մարդիրոսների, հայերով խաղաղություն համայն աշխարհին, նաև մարդկային քաղաքակրթության հենագույն օրրան այս փարածաց շրջանում ապրող բոլոր ժողովուրդներին:

Ողորմի՞ր, Ասրված, հոգիներին մեր սուրբ նախագակների, որ «Որդոյ քում Ջրիսպոսի եղեն խաչակիցք» և «կանգնեցին մեզ յաղթող նշան ընդդեմ թշնամոյն»: Զորացրո՞ւ, Ասրված, ճշմարդասիրության ու արդարամիության ոգին ժողովուրդների, որպեսզի պետրությունների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը նոր դարասկզբին արդարության ձայնի ազդարարը դառնա ու մովեցնի նրա հայրանակը: Այդ օրը, ո՞վ Տեր, թռող մեզ շուրջ ծագի՝ հանուն չարիքի մերժման ամբողջ աշխարհում, հանուն մարդկության խաղաղ ու բարեգործ լուսավոր գալիքի:

«Յիշագրակն արդարոց օրինութեամբ եղիցի. ամեն»: